Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Päiväys Datum	Dnro Dnr
11.12.2018	VN/5071/2018

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Viite
Hänvisning
Lausuntopyyntö 20.9.2018, MMM037:00/2017

Asia
Ärende
HE 263/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi riistavahinkolain muuttamisesta

Ympäristöministeriö on todennut lausunnossaan luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi riistavahinkolain muuttamiseksi, että maa- ja metsätalousministeriön esittämät muutokset ovat perusteltuja ja tarpeellisia. Tämän lisäksi ympäristöministeriö nosti esille, että riistavahinkolain muuttamisessa tulisi kiinnittää huomiota myös luonnonsuojelulain soveltamisaloihin kuuluvien lajien aiheuttamien vahinkojen korvausjärjestelmään. Vahingonkärsijöiden ja sääntelyn koherenttiuden kannalta on tärkeää, etteivät riistavahinkolain ja rauhoitettujen lajien vahinkojen korvausmenettelyä koskeva sääntely poikkeaisi merkittävästi toisistaan.

Tällä hetkellä luonnonsuojelulailla rauhoitettujen eläinlajien aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta säädetään ympäristöministeriön päätöksessä rauhoitettujen harvinaisten eläinten tuottamien vahinkojen korvaamiseksi maksettavista avustuksista (1626/1991, muutettu 838/2010). Avustusta myönnetään valtion vuosittaisen tulo- ja menoarvion rajoissa eläinten aiheuttamiin maanviljelys-, kalanviljely- ja eläinvahinkoihin, rakennus- ja puustovahinkoihin. Vastaavasti metsästyslain 5.1 §:ssä tarkoitettujen riistaeläinten osalta vahinkojen korvaamisesta ja avustusten myöntämisestä vahinkojen ennaltaehkäisyyn säädetään riistavahinkolaissa (105/2009).

Ympäristöministeriö asetti helmikuussa 2018 luonnonsuojelulailla rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen korvausmenettelyn lainsäädäntöä valmistelevan hankkeen, jonka pääasiallisena tavoitteena on kehittää ja selkeyttää rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen korvaamista koskevaa sääntelyä ottaen huomioon perustuslain ja muun lainsäädännön asettamat vaatimukset. Lisäksi tavoitteena on kehittää korvauksen myöntämiseen, maksamiseen ja valvontaan liittyviä viranomais- ja muita menettelyitä. Hankkeessa valmistellaan raportti luonnonsuojelulailla rauhoitettujen lajien aiheuttamia vahinkoja koskevista perusteista ja menettelyistä sekä lainsäädännöllisistä linjauksista ja toteuttamisvaihtoehdoista.

Luonnonsuojelulailla rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen korvausmenettelyn lainsäädäntöä valmistelevan hankkeen lähtökohtana on, että rauhoitettujen lajien aiheuttamista vahingoista maksettavat avustukset eivät ole yksityisoikeudellisia vahingonkorvauksia, joihin oikeutetulla on oikeus saada korvauksensa täysimääräisesti. Ympäristöministeriön päätöksen nojalla rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamiseksi maksettavissa avustuksissa on kyse valtion talousarvioon otetun määrärahan puitteissa myönnettävästä harkinnanvaraisesta avustuksesta, jonka saamiseen vahingonkärsijällä ei ole ns. subjektiivista oikeutta.

Korvaus maakotkan porotaloudelle aiheuttamista vahingoista perustuu valtioneuvoston asetukseen maakotkien porotaloudelle aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta (8/2002). Korvaus maksetaan maakotkien pesintätilanteen ja poikastuoton perusteella, eikä vahinkoja tarvitse todentaa maastossa. Koska riistavahinkolain muutoksella ehdotetaan parannettavaksi porovahinkojen todennettavuutta, myös tämä muutos tulee ottaa huomioon kehitettäessä rauhoitettujen lajien vahinkojen korvausmenettelyä.

Ympäristö- sekä maa- ja metsätalousministeriöiden edustajat kävivät 12.11.2018 keskustelun esitetyistä riistavahinkolain muutoksista. Keskustelussa käytiin läpi edellä mainittuja kysymyksiä ja keskusteltiin erityisesti siitä, ovatko riistavahinkolain nojalla myönnetyt korvaukset harkinnanvaraisia vai voidaanko sääntelyä tulkita niin, että vahingonkärsijällä olisi subjektiivinen oikeus korvaukseen. Maa- ja metsätalousministeriön mukaan riistavahinkolain korvausjärjestelmän perusteita on kuvattu tarkemmin hallituksen esityksessä Eduskunnalle riistavahinkolaiksi ja laiksi metsästyslain 87 §:n muuttamisesta (HE 90/2008). Keskustelun päätteeksi todettiin, että riistavahinkolain ja suunnitteilla olevan sääntelyn lähtökohdat ja periaatteet vastaavat riittävästi toisiaan.